

QASHQADARYO TURIZM RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH

Aminova Sayyora A.

QarDU magistranti.

ANNOTATSIYA

Qashqadaryo zamini o'zining boy tarixi, qadimiy osori-atiqalari, o'tmish yodgorliklari, betakror tabiati bilan soha rivojida muhim o'rin tutadi. Qashqadaryo vohasida miloddan avvalgi asrlarda vujudga kelgan, yoshi jahonning eng qadimgi manzillari bilan bo'ylashadigan viloyat hisoblanadi. Turizm nafaqat o'tmishni o'rganish, o'zga xalqlar va elatlar bilan tanishish, ularning madaniy yodgorliklaridan bahramand bo'lish, shuningdek, u katta biznes hamdir. Mazkur faoliyatni yo'lga qo'yish esa mutaxassislariga bog'liq.

Kalit so'zlar: *Turizm, turistik resurslar, turistik markazlar, litsenziya, barqaror turizm, tabiiy kompleks.*

Bugungi kunda turizm jahon iqtisodiyotining eng serdaromad sohalaridan biriga aylanib bormoqda. Mamlakatimizda turizm sohasini iqtisodiy, tashkiliy va huquqiy jihatdan jadal rivojlantirish, hududlarning turizm salohiyatidan yanada samarali foydalanish, turizm tarmog'ini boshqarishni tubdan takomillashtirish borasida zarur chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Mamlakatimizda qabul qilingan "2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha harakatlar strategiyasi"ning 3.6-bandida qayd etilgan "...turizm tarmog'ini jadal rivojlantirish, turizm sohasini boshqarish turizmni takomillashtirish; turizm sohasida viza va litsenziya berish va ruxsat olish tartib-tamoyillarini soddalashtirish; xorijiy investitsiyalar, jahon brendlarini faol jalb qilish, turizm sohasida biznes yuritish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish; yangi turizm yo'nalishlarini yaratish, turizmning zamonaviy turlarini rivojlantirish, ularning jozibadorligini oshirish" orqali mamlakatimiz turistik salohiyatini oshirishga etibor qaratilmoqda.

Turizm iqtisodiy soxalar ichida daromad keltirish bo'yicha yetakchi soxalardan biri hisoblanadi. Mamlakatimizda xam ushbu sohani rivojlantirish bo'yicha ko'pgina ishlar olib borilmoqda. Yurtimizga tashrif buyurgan turist, eng avvalo, uning tarixi,

madaniyati, ijtimoiy xayoti, tabiat resurslari bilan Internet orqali tanishib oladi. Internet o'zining kop qirralari, axborot resurslari manbailigi, daromadliligi, va boshqa jixatlari bilan turistlarning mamlakat haqidagi bilimlarini shakllanishiga juda katta ta'sir ko'rsatadi. Turizmni rivojlantirish uchun ma'lum bir hududning jozibadorligi, birinchi navbatda, ta'lim, madaniy va tarixiy resurslar (tarixiy va madaniy yodgorliklar, ibodat joylari, yodgorlik joylari, xalq hunarmandchiligi va boshqalar) mavjudligiga bog'liq. Madaniy-tarixiy meros an'ana va urf-odatlar, maishiy va xo'jalik hayotining xususiyatlari bilan butun ijtimoiy-madaniy muhitni qamrab oladi. Madaniy-tarixiy boyliklarni turistik xizmatlar tizimiga kiritishning eng keng tarqalgan shakllari muzeylar tashkil etish va turistik-ekskursiya marshrutlarini shakllantirish hisoblanadi. Turistik resurslar negizida turistik markazlar ya'ni tabiiy va madaniy va tarixiy boyliklarning mavjudligi, transport-geografik joylashuvining qulayligi va ular haqidagi ma'lumotlarning turistlar uchun ochiqligi tufayli turistlarni jalb qiluvchi hududlar shakllanadi va rivojlanadi.

Yuqoridagi tipologiya turistik markazlar turlicha qiziqishlarni birlashtirish mumkinligini ko'rsatadi. Turizm tabiiy va madaniy-tarixiy resurslardan foydalanishga aniq yo'naltirilgan. U ko'pincha yangi hududlar va tabiiy komplekslarni tanitish va rivojlantirishda harakat qiladi. Ba'zan tabiiy va madaniy-tarixiy salohiyatdan haddan tashqari va noratsional foydalanish, antropogen yuklama me'yorlariga rioya qilmaslik, uning buzilishi sodir bo'ladi. Atrof-muhitning nozikligi va uning insoniyat jamiyati bilan ajralmasligini anglash barqaror turizm kontseptsiyasining shakllanishiga olib keldi.

Turizmning barqarorligi quyidagilarni anglatadi:

- turizmni rivojlantirishga dasturiy maqsadli yondashuv asosida tabiiy va madaniy salohiyatdan oqilona foydalanish;
- turizm korxonalarining resurslarni tejoychi texnologiyalarga o'tishi;
- sanoat chiqindilarini kamaytirish;
- atrof-muhitni minimal darajada ifloslantiruvchi transport vositalaridan foydalanish;
- turizmni rivojlantirish bo'yicha qarorlar qabul qilish jarayoniga mahalliy aholini jalb qilish;
- davlat va xususiy sektor o'rtasidagi munosabatlarda sheriklik;
- turizmni alohida hududlar va butun davlatlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ko'maklashish.

Turizm resurslarini saqlab qolish uchun deyarli barcha mamlakatlarda iqtisodiy faoliyat cheklangan yoki umuman to'xtatilgan muhofaza qilinadigan hududlar ajratiladi, o'simlik va hayvonot dunyosini rivojlantirish, madaniy va tarixiy ob'ektlarni saqlash uchun zarur bo'lganlar bundan mustasno. Ushbu hududlarda turizm rejali, qat'iy nazorat qilinadigan hajm va turlarda, hudud yoki ob'ektning o'tkazuvchanligini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Muhofaza etiladigan hududlarni tashkil etishning eng keng tarqalgan shakllari kurortlar va milliy bog'lardir. Dam olish maskani (kurort)- terapevtik-profilaktika maqsadida o'zlashtiriladigan va foydalaniladigan, tabiiy shifobaxsh resurslarga, ularni ishlatish uchun zarur bo'lgan

bino va inshootlarga, shu jumladan infratuzilma ob'ektlariga ega bo'lgan alohida muhofaza qilinadigan hudud. Haqiqiy hayotda turistik resurslarning barcha turlari bir-biriga bog'langan va ayrim hollarda ularni bir biri bilan ajratish qiyin. Shu ma'noda, ulardan foydalanish qiymati inson hayotining jismoniy, aqliy, ma'naviy, axloqiy va psixologik jihatlariga bir vaqtning o'zida ta'sir qilish bilan bog'liq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Papiryan, G. A. Mejdunarodniye ekonomicheskiye otnosheniya: marketing v turizme / G. A. Papiryan. — M. : Finansi i statistika, 2000.- S. 201.
2. Tuxliyev N., Abdullayeva T. Ekologicheskiy ziyorat turizm : sushnost, tendensii i strotegiya razvitiY.T.: «O'zbekistonmilliyensiklopediyasi».2006.- 416s.
3. Tuxliyev N., Taksanov A. Ekonomika bolshogo ziyorat turizm a. T.: «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi». 2001.- 208 s.